Llywodraeth Cymru

Galwad am Dystiolaeth:
Rhwydo o’r lan yng Nghymru

Crynodeb o'r ymatebion

Dyddiad: 01 Medi 2025

Mae’r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

This document is also available in English.

OGL © Hawlfraint y Goron

Cynnwys

	Tudalen
• Cefndir	3
• Hyd a Dosbarthiad yr Alwad am Dystiolaeth	4
• Ymatebion	4
• Cwestiynau'r Alwad am Dystiolaeth	5
• Y Camau Nesaf	14

Y Cefndir

Cyhoeddwyd Cynllun Rheoli Pysgodfeydd (FMP) Draenogiaid Môr ar gyfer dyfroedd Cymru a Lloegr ym mis Rhagfyr 2023. Datblygwyd y cynllun ar y cyd â Llywodraeth y DU ac mae'n cydymffurfio â gofynion Deddf Pysgodfeydd 2020 a Chyd-ddatganiad Pysgodfeydd (JFS) 2022.

Nod Cynllun Rheoli Pysgodfeydd Draenogiaid Môr yw sicrhau bod stociau o ddraenogiaid môr yn cael eu rheoli mewn modd effeithiol yn nyfroedd Cymru a Lloegr dros gyfnod o chwe blynedd. Nododd y Cynllun naw nod, ac mae gan bob un ohonynt gamau cysylltiedig sy'n canolbwyntio ar dystiolaeth ddomestig a blaenoriaethau rheoli.

Sefydlwyd Grŵp Cynghori Cymru ar Ddraenogiaid Môr (WSBAG) ym mis Ionawr 2024, i roi cyngor i swyddogion a'r Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig ar flaenoriaethu a gweithredu camau gweithredu Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd yng Nghymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys amrediad amrywiol o randdeiliaid sydd â diddordeb mewn pysgodfeydd draenogiaid môr.

Mae Nod 8.1 o'r Cynllun yn cynnwys ymrwymiad i *'adolygu'r arfer o rwydo o'r lan a rhwydo yn nŵr bas y glannau i weld a oes angen mesurau gwarchod rhanbarthol neu genedlaethol ychwanegol i osgoi sgil-ddal pysgod mudol'*. Yn rhan o'r ymrwymiad hwn, bu swyddogion Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Grŵp Cynghori Cymru ar Ddraenogiaid Môr i adolygu'r arfer presennol o rwydo o'r lan.

Adolygiad o'r arfer o rwydo o'r lan yng Nghymru | LLYW.CYMRU

Diben yr Adolygiad o Rwydo o'r Lan oedd agor trafodaethau ynghylch a oes angen amddiffyniadau rhanbarthol neu genedlaethol ychwanegol i atal pysgod mudol rhag cael eu sgil-ddal gan rwydi a ddefnyddir o'r lan yng Nghymru. Roedd y papur yn cynnwys gwybodaeth gefndirol ynghylch pam mae angen adolygiad, disgrifiad o rwydo o'r lan a hanes byr y gweithgaredd hwn a sut y mae wedi cael ei reoleiddio yng Nghymru.

Tynnodd yr adolygiad sylw at rai gwahaniaethau rhwng rheoliadau Gogledd a De Cymru ac at y ffaith nad yw'r ddeddfwriaeth yn caniatáu rheolaeth addasol. Nododd hefyd fod y data sydd ar gael ar ddalfeydd yn gyfyngedig, gan gynnwys ar sgil-ddalfeydd, a bod angen yr wybodaeth hon i arwain y gwaith o reoli rhwydo o'r lan a'r bysgodfa draenogiaid môr yng Nghymru.

Cytunodd Grŵp Cynghori Cymru ar Ddraenogiaid Môr fod yr adolygiad yn amlygu'r angen i gasglu rhagor o wybodaeth a data am weithgareddau rhwydo o'r lan cyn ystyried y camau nesaf. Awgrymodd y Grŵp Cynghori y byddai galwad am dystiolaeth a system recordio dalfeydd wirfoddol yn ffyrdd priodol o gasglu gwybodaeth o'r fath.

O ganlyniad, datblygodd Llywodraeth Cymru alwad am dystiolaeth i ofyn am wybodaeth gan y rhai sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol â rhwydo o'r lan, er mwyn deall yn well y niferoedd sy'n rhwydo o'r lan, pryd a ble maent yn gwneud hynny a pha mor aml, y rhywogaethau sy'n cael eu dal a faint sy'n cael eu dal – boed hynny o fwriad neu mewn sgil-ddalfeydd.

Er i'r alwad am dystiolaeth gael ei chynllunio i gasglu gwybodaeth sydd gan bysgotwyr eisoes, mae Llywodraeth Cymru yn ystyried rhinwedd cyflwyno system cofnodi dalfeydd wirfoddol er mwyn casglu data am ddalfeydd yn y dyfodol. Yn gysylltiedig â hyn, er mwyn gwella ein dealltwriaeth, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ystyried comisiynu astudiaethau gwyddonol ar sgil-ddalfeydd a'r hyn sy'n cael ei daflu. Bydd y rhai sy'n ymateb i'r alwad am dystiolaeth yn cael cyfle i gyfrannu at yr astudiaethau hyn os ydynt am wneud hynny.

Nid ymgynghoriad ynghylch cynigion wedi eu datblygu oedd yr alwad am dystiolaeth, ond cais am fewnbwn i lywio'r gwaith o ddatblygu polisi yn y dyfodol. Bydd yr wybodaeth a gesglir yn cael ei defnyddio i ystyried a oes angen mesurau ychwanegol i wella'r ffordd mae rhwydo o'r lan yn cael ei reoleiddio yng Nghymru. Bydd unrhyw gynigion dilynol i newid y rheoliadau presennol yn seiliedig ar yr wybodaeth hon yn destun ymgynghoriad cyhoeddus, ac unrhyw asesiadau statudol sydd eu hangen, cyn gwneud unrhyw newidiadau i ddulliau rheoli.

Hyd a Dosbarthiad yr Alwad am Dystiolaeth

Dechreuodd yr Alwad am Dystiolaeth ar 20 Ionawr 2025 a daeth i ben ar 28 Chwefror 2025.

Cyhoeddwyd yr Alwad am Dystiolaeth ar wefan LLYW.CYMRU a chyfrif cyfryngau cymdeithasol 'X' Llywodraeth Cymru. Ar yr un pryd rhannwyd yr Alwad am Dystiolaeth â rhanddeiliaid hysbys drwy e-bost, gan gynnwys holl aelodau Grŵp Cynghori Cymru ar Ddraenogiaid Môr (WSBAG), Cymdeithas Pysgotwyr Cymru (WFA) a'r Ymddiriedolaeth Bysgota. Hefyd rhannodd Swyddogion Gorfodi Morol Llywodraeth Cymru y neges â'r gymuned bysgota yn berson.

Roedd ymatebwyr yn gallu ymateb drwy lenwi ffurflen ar-lein, drwy e-bost, ar y ffôn neu'n ysgrifenedig drwy'r post.

Ymatebion

Hoffai Llywodraeth Cymru ddiolch i bawb a roddodd o'u hamser i ymateb i'r Alwad am Dystiolaeth. Bydd pob ymateb yn cael ei ystyried. Derbyniwyd cyfanswm o 18 o ymatebion gan amrywiaeth o unigolion a sefydliadau sydd â diddordeb mewn rhwydo o'r lan yng Nghymru. O'r rhain, derbyniwyd 13 drwy wefan Llywodraeth Cymru, pedwar drwy e-bost ac un yn ysgrifenedig drwy'r post. O'r 13 ymateb ar-lein roedd dau'n gopïau dyblyg, a dim ond 11 o'r 27 cwestiwn yr atebwyd gan un.

Cafwyd ymateb drwy e-bost gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) (**Atodiad 1**) gyda gwybodaeth am rywogaethau a warchodir sydd mewn perygl o gael eu sgil-ddal, gan gynnwys eu dosbarthiad, eu niferoedd a'r cyfnodau pan fyddant o dan y risg fwyaf. Nid oedd yr ymateb yn dilyn y fformat a nodwyd yn yr Alwad am Dystiolaeth ac ni ellid ei ddadansoddi ochr yn ochr â'r cyflwyniadau eraill. Fodd bynnag, bydd yr wybodaeth a dderbyniwyd yn cael ei hystyried gyda'r ymatebion eraill.

Mae crynodeb o'r 14 ymateb llawn isod.

Cwestiynau'r Ymgynghoriad

Roedd yr Alwad am Dystiolaeth yn cynnwys 27 o gwestiynau unigol. Rhoddodd pob un o'r 14 o ymatebwyr a ddarparodd ymateb llawn ei enw (C1), ei gyfeiriad (C2), ei god post (C3) a'i gyfeiriad e-bost (C4). Roedd pob un ohonynt yn byw yng Nghymru ac yn ymateb fel unigolyn nid fel sefydliad (C5).

Rhoddir crynodeb o'r ymatebion isod.

Cwestiwn 6	Nodwch a ydych yn Unig Fasnachwr, Partner neu Gwmni Cyfyngedig.
12 (86%)	Yr ymatebwr yn rhwydo o'r lan yn fasnachol ac yn **unig fasnachwr**.
2 (14%)	Yr ymatebwr yn rhwydo o'r lan yn fasnachol ac yn **gwmni cyfyngedig**.
0 (0%)	Yr ymatebwr yn **bartner**.

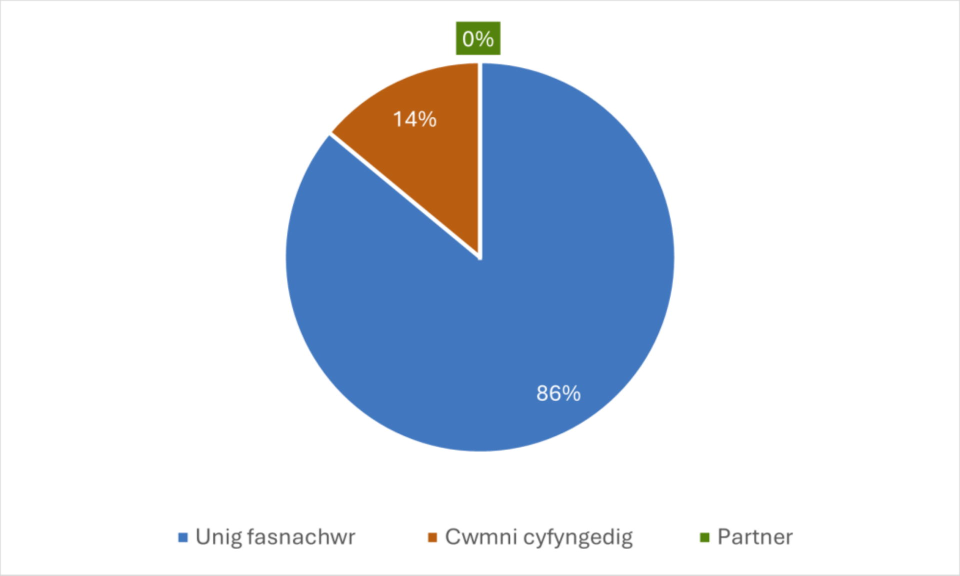

Cwestiwn 7	A oes gennych gwch pysgota masnachol? Ydw/Nac ydw.
10 (71%)	Yr ymatebwr yn dweud **ei fod yn** berchen ar gwch pysgota masnachol.
4 (29%)	Yr ymatebwr yn dweud **nad yw'n** berchen ar gwch pysgota masnachol.

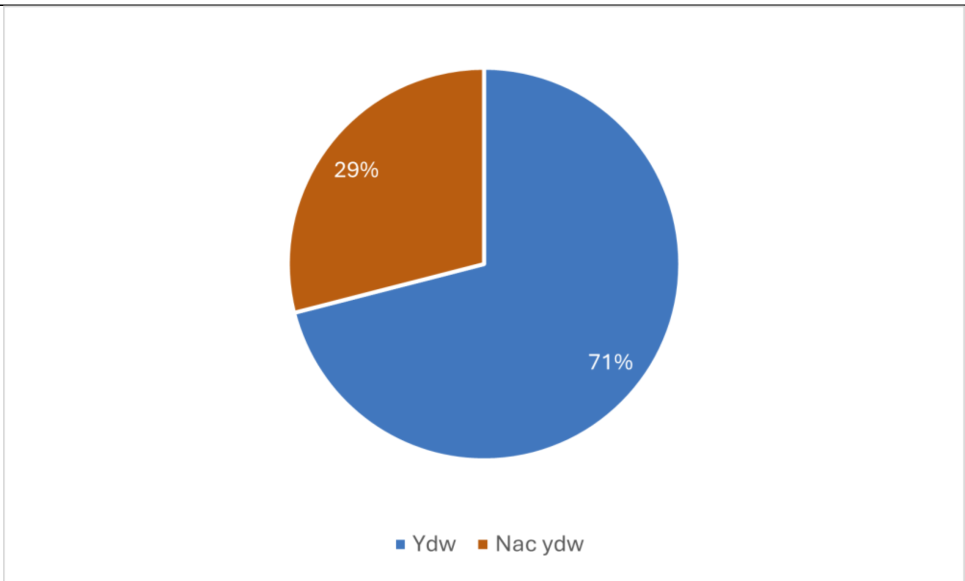

Cwestiwn 8	A ydych yn rhwydo o'r lan at ddibenion hamdden? Ydw/Nac ydw.

2 (14%) Yr ymatebwr yn dweud **ei fod yn** rhwydo o'r lan at ddibenion hamdden yng Nghymru.
11 (79%) Yr ymatebwyr yn dweud **nad yw'n** rhwydo o'r lan at ddibenion hamdden yng Nghymru.
1 (7%) Yr ymatebwr **heb roi ymateb**

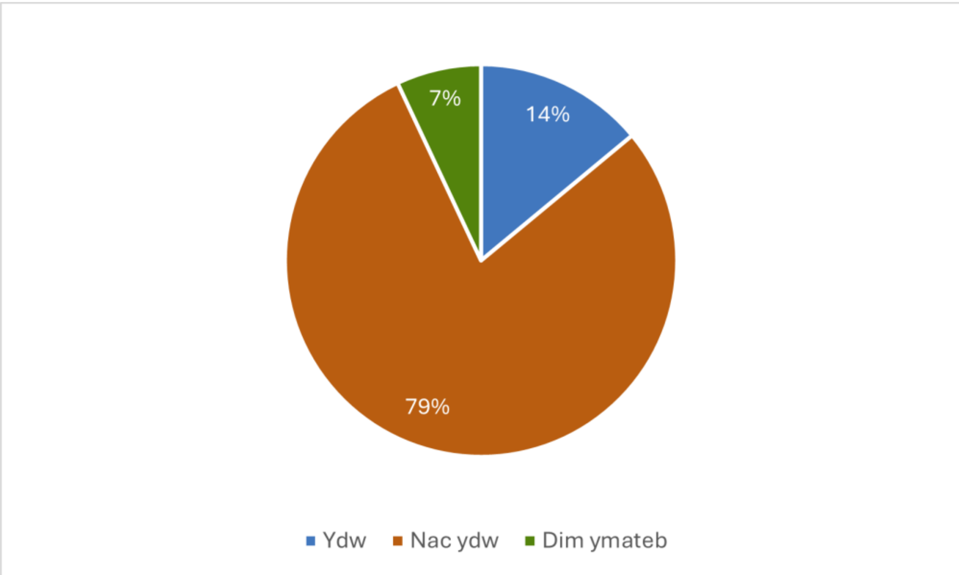

Cwestiwn 9	A ydych wedi gweld rhwydo o'r lan (atebwch gwestiynau 24 a 25)? Ydw/Nac ydw.

3 (21%) Yr ymatebwr yn dweud **ei fod wedi** gweld rhwydo o'r lan yng Nghymru.
10 (72%) Yr ymatebwr yn dweud **nad yw wedi** gweld rhwydo o'r lan yng Nghymru.
1 (7%) Yr ymatebwr **heb roi ymateb**

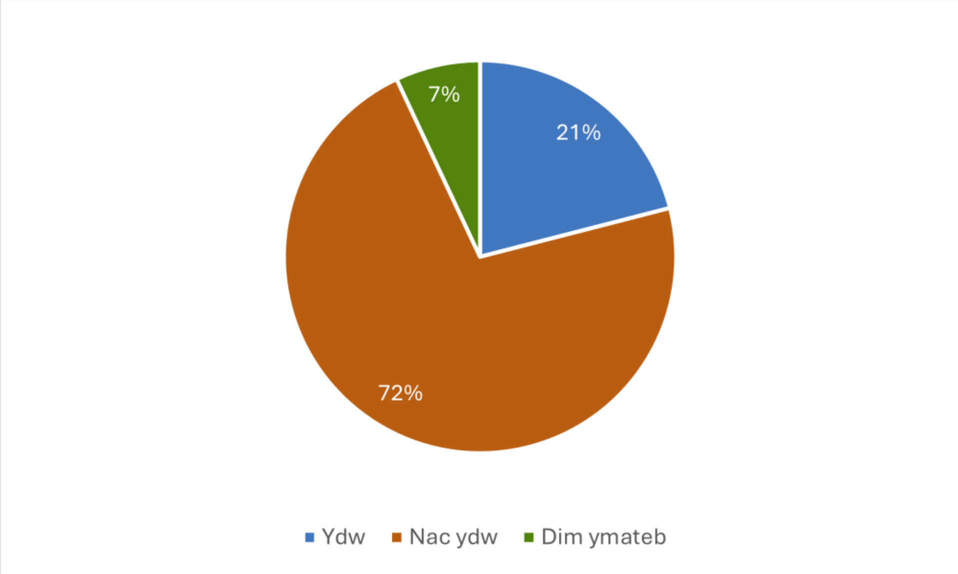

Cwestiwn 10	Yn ystod pa fisoedd y buoch yn pysgota â rhwyd o'r lan yn y cyfnod 2021–2024?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

6 (43%) **Ionawr**
5 (36%) **Chwefror**
6 (43%) **Mawrth**
13 (93%) **Ebrill**
13 (93%) **Mai**
12 (86%) **Mehefin**
12 (86%) **Gorffennaf**
14 (100%) **Awst**
14 (100%) **Medi**
14 (100%) **Hydref**
14 (100%) **Tachwedd**
11 (79%) **Rhagfyr**

Cwestiwn 11	Ble buoch yn pysgota â rhwyd o'r lan bob blwyddyn yn y cyfnod 2021–2024 (byddwch mor benodol â phosibl)?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

9 (64%) **Cefn Sidan**
4 (28%) **Pen-bre**
3 (21%) **Traethau De Cymru** (*gan gynnwys Cefn Sidan, Llanelli a Phen-bre)*
2 (14%) **Abersoch**
1 (7%) **Llanelli**
1 (7%) **Pwllheli**
1 (7%) **Nefyn**
1 (7%) **Cricieth**
1 (7%) **Hells Mouth**
1 (7%) **Penllech**
1 (7%) **Tywyn**
1 (7%) **Porthor**
1 (7% **Llanbedrog**

Cwestiwn 12	Sawl diwrnod y buoch yn pysgota â rhwyd o’r lan bob blwyddyn yn y cyfnod 2021–2024?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

2 (14%) Dim cofnodion wedi'u cadw
2 (14%) Y rhan fwyaf o'r amser pan fydd llanw pan allaf fynd allan ar y cwch pysgota
1 (7%) 10 llanw'r mis
1 (7%) Yn dibynnu ar y tywydd a gweithgareddau ar y traeth

O'r ymatebion sy'n weddill, y ffigurau manwl mwyaf a dderbyniwyd gan unigolyn oedd:

2021:
27 diwrnod y mis

2022:
28 diwrnod y mis

2023:
31 diwrnod y mis

2024:
45 diwrnod y mis

Cwestiwn 13	Beth oedd eich rhywogaeth darged wrth bysgota â rhwyd o’r lan yn y cyfnod 2021–2024?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

13 (93%) Hyrddod
11 (79%) Lledod Chwithig
11 (79%) Lledod Mwd
7 (50%) Torbytiaid
7 (50%) Morgwn Llyfnion
4 (28%) Mecryll
3 (21%) Morgwn
2 (14%) Gwyniaid Môr
1 (7%) Penfreision
1 (7%) Draenogiaid Môr
1 (7%) Lledod Coch

Cwestiwn 14	Faint o ddraenogiaid môr y gwnaethoch gymryd wrth bysgota â rhwyd o’r lan bob blwyddyn yn y cyfnod 2021–2024 (cilogramau)?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

2 (14%) Dim cofnodion wedi'u cadw
1 (7%) Dim sgil-ddalfeydd
1 (7%) Yn unol â'r lefelau a ganiateir

Roedd y **10** ymateb a oedd yn weddill yn nodi mai'r gwerthoedd uchaf ac isaf ar gyfer pob blwyddyn yn y cyfnod 2021–2024 oedd:

2021 Y sgil-ddalfa unigol uchaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 500kg Y sgil-ddalfa unigol isaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 50kg **2022** Y sgil-ddalfa unigol uchaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 500kg Y sgil-ddalfa unigol isaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 10kg **2023** Y sgil-ddalfa unigol uchaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 500kg Y sgil-ddalfa unigol isaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 20kg **2024** Y sgil-ddalfa unigol uchaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 500kg Y sgil-ddalfa unigol isaf o ddraenogiaid môr a ddatganwyd oedd: 35kg

Cwestiwn 15	Pa rywogaethau eraill y gwnaethoch eu dal wrth bysgota â rhwyd o'r lan yn y cyfnod 2021–2024 gan gynnwys pysgod, mamaliaid ac adar?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

5 (35%) Dim ymateb
4 (28%) Morgwn
3 (21%) Mecryll
2 (14%) Morgwn Llyfnion
2 (14%) Lledod Tywod
2 (14%) Morgathod
2 (14%) Hyrddod
2 (14%) Morloi
1 (7%) Morgwn Brych
1 (7%) Torbytiaid
1 (7%) Lledod Mwd
1 (7%) Lledod Coch
1 (7%) Merfogiaid Du
1 (7%) Lledod Chwithig
1 (7%) Crancod Heglog
1 (7%) Adar Môr
1 (7%) Dyfrgwn
1 (7%) Cŵn Gleision
1 (7%) Dim byd

Cwestiwn 16	Beth oedd hyd y rhwydi (metrau) a ddefnyddiwyd?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

11	**(79%)**	**200m**
1	**(7%)**	**85–270m**
1	**(7%)**	**50 llathen (45m)**
1	**(7%)**	**50m**

Cwestiwn 17	Beth oedd maint y rhwyll (milimetrau) a ddefnyddiwyd?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

5 (35%) 4.5 modfedd (114mm)
4 (28%) 100mm
2 (14%) 108mm
1 (7%) 115–125mm
1 (7%) 4 modfedd (102mm)
1 (7%) 4.2 modfedd (107mm)

Cwestiwn 18	Faint o rwydi gafodd eu defnyddio / eu gosod ar unrhyw adeg?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

12 (86%) 1
1 (7%) 3
1 (7%) Uchafswm o **6**

Cwestiwn 19	Sut y gwnaethoch ddefnyddio’r rhwydi o’r lan (dull/trefn)?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

5 (35%) Codi a chwympo
4 (28%) Wedi'u hangori
4 (28%) Rhwydi sefydlog
1 (7%) Hyd o 50m, dyfnder o 30 rhwyll, arnofio

Cwestiwn 20	A wnaethoch gofnodi eich gweithgareddau rhwydo o’r lan (pryd, ble, dalfeydd) yn y cyfnod 2021–2024? Ydw/Nac ydw.

10 (72%) Yr ymatebwr yn dweud **ei fod yn** cofnodi ei weithgareddau rhwydo o'r lan.
4 (28%) Yr ymatebwr yn dweud **nad yw'n** cofnodi ei weithgareddau rhwydo o'r lan.

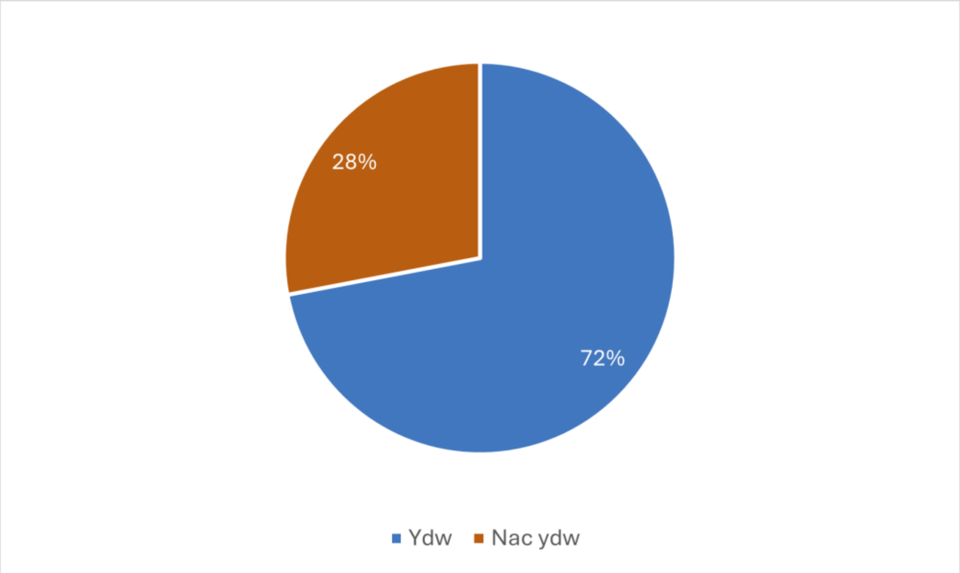

Cwestiwn 21	Os felly, a fyddech yn fodlon rhannu eich cofnodion â ni? Byddwn/Na fyddwn

5 (35%) Yr ymatebwr yn dweud y **byddai'n** fodlon rhannu ei gofnodion pysgota â ni.
9 (65%) Yr ymatebwr yn dweud **na fyddai'n** fodlon rhannu ei gofnodion pysgota â ni.

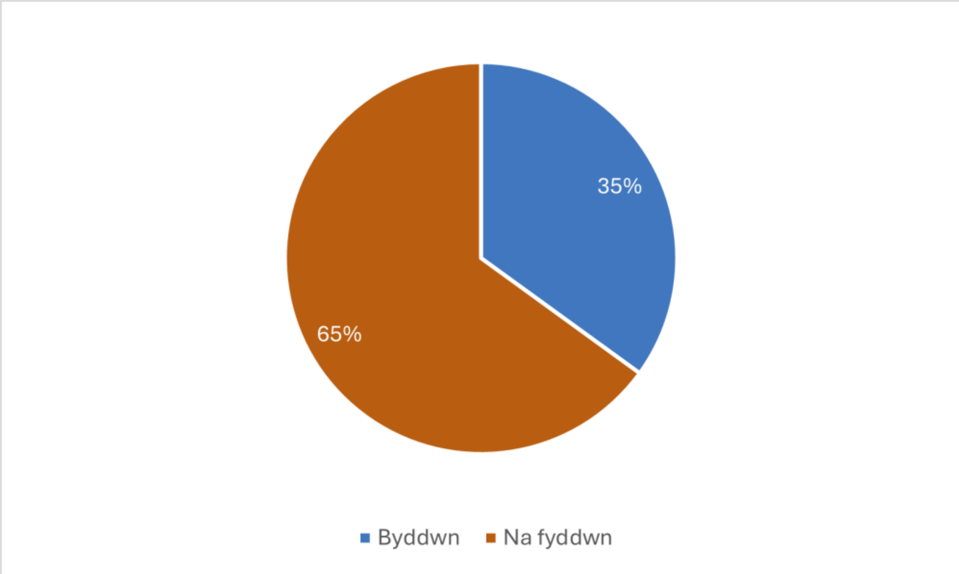

Cwestiwn 22	Yn y dyfodol, a fyddech yn fodlon rhannu data am ddychwelyd dalfeydd â ni yn wirfoddol mewn perthynas â gweithgareddau rhwydo o'r lan, h.y. drwy system recordio dalfeydd wirfoddol? Byddwn/Na fyddwn

14 (100%) Yr ymatebwr yn dweud y **byddai'n** fodlon rhannu data dychwelyd dalfeydd â ni yn y dyfodol.
0 (0%) Yr ymatebwr yn dweud **na fyddai'n** fodlon rhannu data dychwelyd dalfeydd â ni yn y dyfodol.

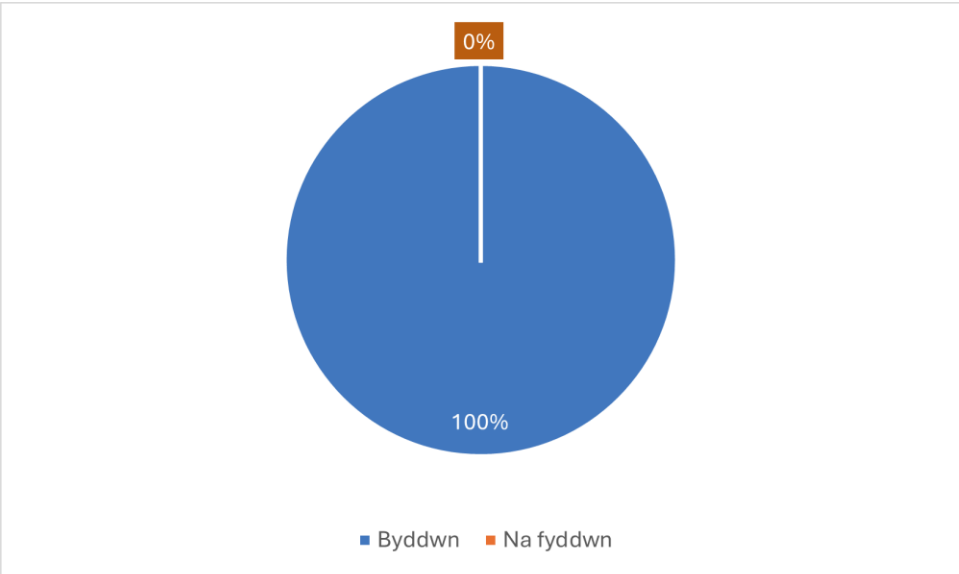

Cwestiwn 23	A fyddech yn fodlon cymryd rhan mewn astudiaeth wyddonol ar sgil-ddalfeydd rhwydo o'r lan? Byddwn/Na fyddwn

14 (100%) Yr ymatebwr yn dweud y **byddai'n** fodlon cymryd rhan mewn astudiaeth wyddonol ar sgil-ddalfeydd.
0 (0%) Yr ymatebwr yn dweud y **na fyddai'n** fodlon cymryd rhan mewn astudiaeth wyddonol ar sgil-ddalfeydd.

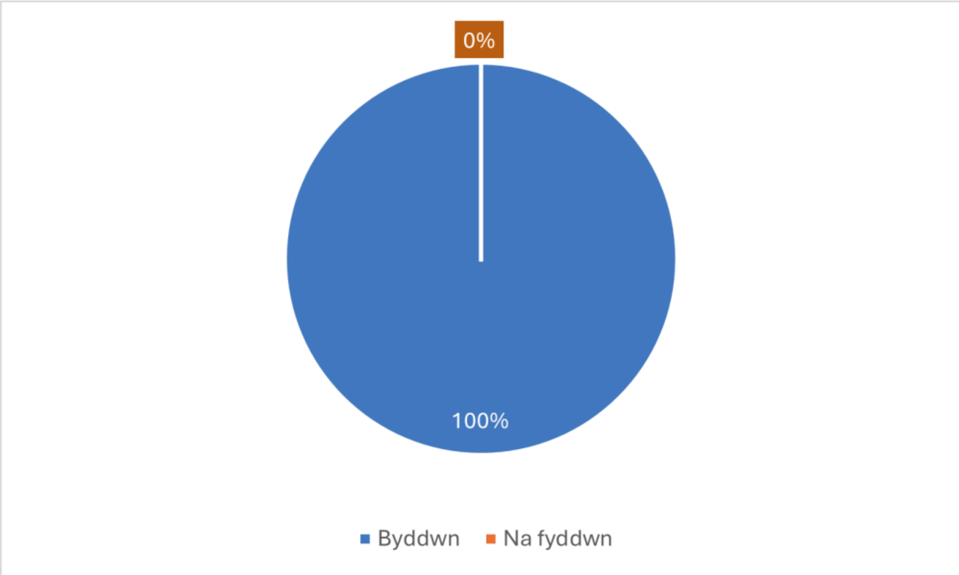

Cwestiwn 24	Ble a phryd rydych wedi gweld gweithgarwch rhwydo o'r lan yng Nghymru wrth bysgota neu fel arall yn y cyfnod 2021–2024 (byddwch mor benodol â phosibl)?

Derbyniwyd yr ymatebion canlynol:

6 (42%)	**Cefn Sidan**
4 (28%)	**Pen-bre**
1 (7%)	**Llanelli**
1 (7%)	**Hells Mouth**
1 (7%)	**Penllech**
1 (7%)	**Tywyn**
1 (7%)	**Porthor**
1 (7%)	**Aberdaron**
1 (7%)	**Porth Neigwl**
1 (7%)	**Nefyn**
1 (7%)	**Pwllheli**
1 (7%)	**Llanbedrog**
1 (7%)	**Ni welwyd rhwydo o'r lan mewn ardaloedd eraill**
1 (7%)	**Dim ymateb**

Cwestiwn 25	Ar gyfer pob un o'r lleoliadau hyn a nodir yng nghwestiwn 24, beth yw'r nifer uchaf o bobl rydych wedi eu gweld yn pysgota â rhwyd o'r lan ar unrhyw un adeg?

Y nifer uchaf o bobl a welwyd yn rhwydo o'r lan gan unigolyn ym mhob lleoliad ar un diwrnod oedd:

Cefn Sidan:	5
Pen-bre:	10
Llanelli:	10
Hells Mouth:	1
Penllech:	4
Tywyn:	4
Porthor:	4
Aberdaron:	4
Porth Neigwl:	4
Nefyn:	4
Pwllheli:	4
Llanbedrog:	4

Cwestiwn 26	A ydych yn cydsynio i Is-adran Pysgodfeydd Llywodraeth Cymru ddefnyddio eich manylion i gysylltu â chi am ragor o wybodaeth/trafodaethau am y mater hwn? Ydw/Nac ydw.

11 **(79%)** Yr ymatebwr yn dweud y **gallen ni** gysylltu yn y dyfodol.
2 **(14%)** Yr ymatebwr yn dweud **na allen ni** gysylltu yn y dyfodol.
1 **(7%)** Yr ymatebwr **heb roi ymateb** o ran cysylltu yn y dyfodol.

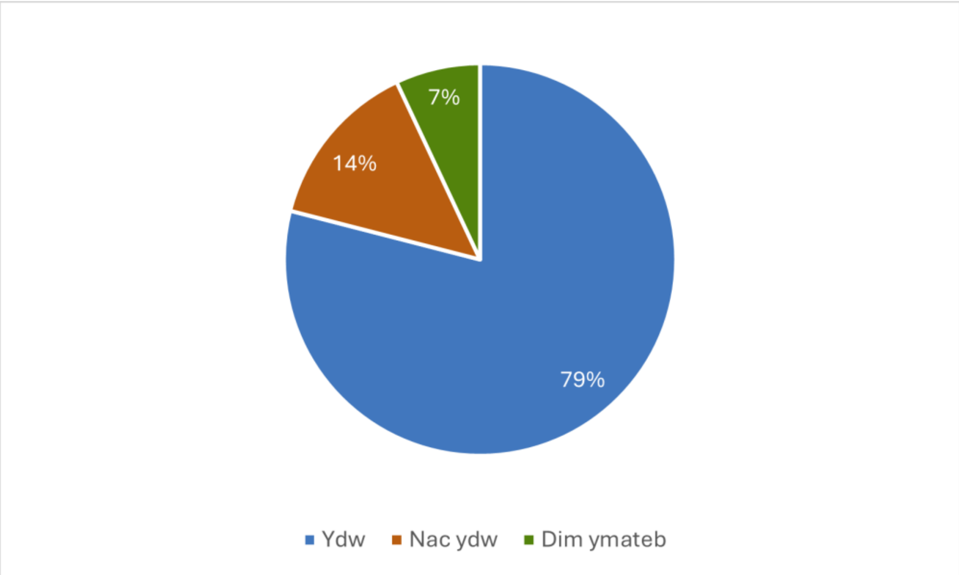

Cwestiwn 27	Os nad ydych eisiau i'ch enw na'ch cyfeiriad gael eu cyhoeddi ticiwch yma. Byddwn wedyn yn eu cuddio cyn cyhoeddi. Ydw/Nac ydw

14 (100%) Yr ymatebwr yn dweud **ei fod** am i'w wybodaeth gael ei chuddio cyn cyhoeddi.
0 (0%) Yr ymatebwr yn dweud **nad yw** am i'w wybodaeth gael ei chuddio cyn cyhoeddi.

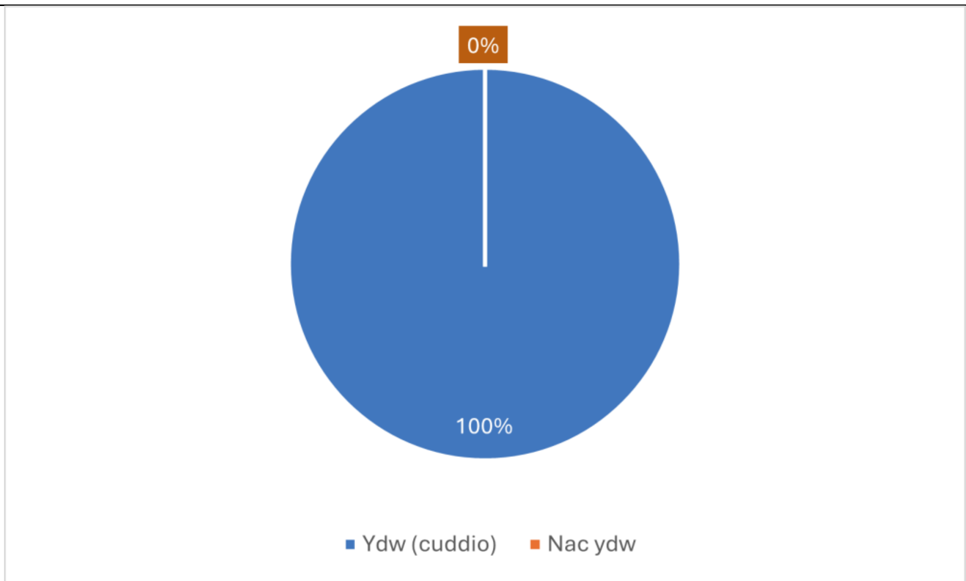

Y Camau Nesaf

Mae'r data a gasglwyd drwy'r Alwad am Dystiolaeth yn rhoi cipolwg gwerthfawr ar rwydo o'r lan yng Nghymru, gan wneud cyfraniad sylweddol at ein dealltwriaeth o'r gweithgarwch. Bydd y data hwn yn helpu i nodi patrymau, arferion a lleoliadau allweddol, gan ein galluogi i adeiladu darlun mwy cynhwysfawr o'r bysgodfa.

Bydd ein camau nesaf yn cynnwys asesiad manwl o'r data a gasglwyd gan yr Alwad am Dystiolaeth. Yn seiliedig ar y gefnogaeth gref a ddangoswyd gan ymatebwyr i gymryd rhan mewn system gofnodi dalfeydd gwirfoddol ac astudiaethau gwyddonol ar sgil-ddalfeydd a'r hyn sy'n cael ei daflu, byddwn hefyd yn ymgysylltu â Grŵp Cynghori Cymru ar Ddraenogiaid Môr i ystyried datblygu a gweithredu'r systemau hyn.

Bydd yr ymarferion casglu data ychwanegol tymor hwy hyn yn atgyfnerthu'r dystiolaeth ac yn llywio'r gwaith o ddatblygu polisi, a byddant yn helpu i nodi a oes angen mesurau ychwanegol i wella'r broses o reoleiddio rhwydo o'r lan yng Nghymru.